



Beoordeling en advies archeologische onderzoeksrapporten

	Titel rapport	Archeologisch bureauonderzoek en verkennend booronderzoek Lage Ham 160 te Dongen Gemeente Dongen
	Soort onderzoek	Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen (IVO-O) verkennende fase
	Versie rapport	1
	Kenmerk	9501.001
	Onderzoeksbureau Adres, telefoon, e-mail	Econsultancy bv
	Auteur(s)	drs. M. Stiekema
	Autorisatie Seniorarcheoloog onderzoeksbureau	drs. A.H. Schutte
	Datum autorisatie onderzoeksbureau	12-4-2019
	Projectnummer	9501.001

	Op verzoek van bevoegd gezag Beoordeeld door Monumentenhuis Brabant te Geertruidenberg d.d.	Karlijn Kersten MA MSc Archeoloog 23-5-2019
--	--	---

Beoordeling onderzoek, conclusies en adviezen

	Algemene indruk	Duidelijk rapport
	Kwaliteit conform KNA 4.0	Ja
	Verwijzing naar processtappen (specificaties in KNA protocollen)	Procesbeschrijving in par. 2.2 en par. 3.2
	Opmerkingen en suggesties	De in rood gemarkeerde opmerkingen in dit beoordelingsverslag zijn vooral bedoeld als aandachtspunten voor het onderzoeksbureau. Met inachtneming van deze opmerkingen kan goedkeuring aan het voorliggende rapport worden verleend. Een overzicht per pagina van aangetroffen tekstuele onregelmatigheden die correctie behoeven, is achteraan in deze beoordeling opgenomen.
	Conclusies onderzoeksbureau	Op basis van de waargenomen bodemverstoringen kan worden geconcludeerd dat archeologische waarden niet meer <i>in situ</i> worden verwacht. De verwachtingswaarde voor de perioden Laat Paleolithicum tot en met Nieuwe tijd wordt daarom bijgesteld naar laag.
	Aanbevelingen onderzoeksbureau (Selectieadvies)	Op grond van de resultaten van het bureau- en veldonderzoek adviseert Econsultancy om het plangebied vrij te geven.

	Advies Monumentenhuis Brabant Met het door het onderzoeksbureau gegeven selectieadvies, geen vervolgonderzoek te doen uitvoeren binnen het omschreven plangebied waarbinnen planontwikkeling is voorzien, kan worden ingestemd. Monumentenhuis Brabant adviseert, tevens in het gemeentelijk selectiebesluit op te nemen, dat het omschreven gebied wordt vrijgegeven voor de voorziene planontwikkeling en (bouw)vergunning wordt verleend door de Gemeente Dongen onder voorwaarde, dat bij eventuele toevalsvondsten hiervan melding wordt gedaan conform art. 5.10 van de Erfgoedwet, die vanaf 1 juli 2016 van kracht is. Dit kan telefonisch bij het Meldpunt Provinciaal Depot Bodemvondsten Noord-Brabant (tel. 06-18303225). Voorliggend archeologisch concept-rapport kan door het onderzoeksbureau definitief worden gemaakt met inachtneming van de door het Monumentenhuis Brabant in rood aangegeven opmerkingen in deze beoordeling.
--	--

Beoordeling onderzoek en rapportage

1	Administratieve gegevens rapport	
1.1	Datering en indeling rapport samenvatting, inhoudsopgave	12 april 2019
1.2	Opdrachtgever Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens opdrachtgever	Rho adviseurs voor leefruimte Torenallee 20 5617 BC Eindhoven
1.3	Uitvoerder	Econsultancy bv, drs. M. Stiekema
1.4	Bevoegd gezag Adres, telefoon, e-mail Contactpersoon namens bevoegd gezag	Gemeente Dongen, Postbus 10153, 5100 GE Dongen, Hoge Ham 62, 5104 JJ Dongen John Schellekens
1.5	Nummer onderzoeksmelding ARCHIS	Bureauonderzoek: 4684371100 Booronderzoek: 4684396100
1.6	Locatie plangebied gemeente, plaats, toponiem, x/y coördinaten terreingrens, kadastrale informatie	Lage Ham 160 Dongen X: 123.435 / Y: 405.945
1.7	Topografische informatie plangebied kaartblad, schaal, noordpijl	Top. kaart 1:25.000 kaartblad 44 G
1.8	Oppervlakte plangebied	ca. 2.150 m ²
1.9	Afbakening onderzoeksgebied (plangebied maakt hiervan doorgaans deel uit)	Gekozen is voor een straal van ca. 1000 meter rondom het plangebied
1.10	Archeoregio NOaA (past onderzoek binnen kader Nationale. Onderzoeksagenda Archeologie, bijvoorbeeld Brabantse Zandgronden)	Brabants zandgebied
1.11	Beheer en bestemming van vondsten en documentatie	Econsultancy, Swalmen / Provinciaal Archeologisch Depot Noord-Brabant

2	Voorziene ontwikkeling (Aanleiding onderzoek) Diepte en oppervlakte voorziene bodemverstoring; indien beschikbaar: bouwtekeningen	Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van de voorgenomen perceelsplitsing en de bouw van een woning.
3.1	Doelstelling bureauonderzoek (KNA protocol 4002 Bureauonderzoek)	Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het opstellen van een gespecificeerde archeologische verwachting, teneinde vast te stellen of vervolgonderzoek noodzakelijk is.
3.2	Onderzoeksvragen (verwachte bodemopbouw, bekende archeologische gegevens, historische informatie)	Wat is de gespecificeerde archeologische verwachting voor het plangebied?
4	Onderzoeksstrategie en -methodiek beschrijving en verantwoording werkwijze, motivatie keuze	Afbakening plangebied en vaststellen consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik, beschrijving van huidige en toekomstige situatie, beschrijving van historische situatie en mogelijke verstoringen, beschrijving van bekende archeologische en historische waarden en aardwetenschappelijke gegevens.
5	Algemeen kader archeologische regelgeving Vermelding nationale, provinciale en/of gemeentelijke regelgeving	Verdrag van Malta (1992) en Wet ruimtelijke ordening (Wro, 2006)
6	Openbare planvorming m.b.t. plangebied (gemeentelijk beleid) Vermelding kader Ruimtelijke Ordening, bestemmingsplan	Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Zuid- en West-Dongen. Volgens dit bestemmingsplan heeft het plangebied een dubbelbestemming archeologie. Volgens de bijbehorende planregels is archeologisch onderzoek noodzakelijk bij bodemingrepen groter dan 100 m ² en dieper dan 50 cm – mv.

7	Huidig grondgebruik plangebied op grond van eigen onderzoek op locatie, ondersteund door tekeningen/foto's/kaarten van aanwezige bebouwing; indicatie mogelijke/bekende vervuiling en verstoring	Het plangebied is momenteel in gebruik als deels verhard erf, akkerland en tuin.
8	Historisch onderzoek bewoning en grondgebruik ondersteund door historisch kaart- en beeldmateriaal, archiefonderzoek, bouwdoossiers, raadplegen lokale historici / archeologen, ontgrondingenkaart Noord-Brabant	Uit het beschikbare gedetailleerde historische kaartmateriaal blijkt dat de westelijke helft van het plangebied begin 19 ^e eeuw al was bebouwd met een woning en schuur. De oostelijke helft van het plangebied was als erf bij deze woning in gebruik. In de jaren '30 en '40 van de twintigste eeuw was het plangebied onbebouwd, daarna wordt er weer een woning met schuur gebouwd. De laatste woning is in de jaren '80 van de twintigste eeuw gesloopt. Het oostelijke deel van het plangebied is uitsluitend als weiland in gebruik geweest. In een zone van 500 meter rond het plangebied bevinden zich geen monumenten.
9	Geologische en bodemkundige informatie ondersteund door kaartmateriaal, informatie grondwatertrappen, Actueel Hoogtebestand Nederland, hoogteligging NAP	Het plangebied bevindt zich op een overgang van de Formatie van Sterksel met een dek van de Formatie van Boxtel (rivierzand en -grind met een zanddek; St1) naar de Formatie van Boxtel, Laagpakket van Singraven (beekzand en -leem; Bx2). Het plangebied is gekarteerd als hoge zwarte enkeerdgrond bestaande uit leemarm en zwak lemig fijn zand.
10	Bekende archeologische gegevens waaronder IKAW, AMK, lokale historische en/of archeologische verenigingen; ondersteund door kaartmateriaal o.m. uit ARCHIS (ook: onderzoeken in de omgeving) en Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant	Uit eerdere archeologische onderzoeken binnen het onderzoeksgebied is gebleken dat bij opvallend veel locaties de bodem is verstoord, vaak veroorzaakt door ontginningen. Na ontginning van het veengebied heeft men vanaf de late middeleeuwen de bolster teruggestort en met het onderliggende zand vermengd.
11	Archeologisch verwachtingsmodel gespecificeerd per periode	Vanwege het gebruik als turfwinning- en agrarisch gebied kunnen door turfsteken, ontginnen, ploegen, en graaf- en bouwwerkzaamheden eventueel aanwezige archeologische waarden mogelijk verloren zijn gegaan.

VELDONDERZOEK

12	Periode van uitvoering	8 april 2019
13.1	Doelstelling veldonderzoek (KNA Protocol 4003 IVO) (KNA Protocol 4004 Opgraven) (KNA Protocol 4007 Archeologische begeleiding)	Het inventariserend veldonderzoek (IVO-overig, verkennende fase) heeft tot doel de gespecificeerde archeologische verwachting aan te vullen en te toetsen door middel van boringen. Het veldonderzoek heeft tot doel antwoorden te vinden op wat de bodemopbouw is binnen het plangebied. Tevens dient te worden vastgesteld wat de gevolgen zijn van het in het plangebied aangetroffen bodemprofiel voor de gespecificeerde archeologische verwachting.
13.2	Onderzoeksvragen (stemt de bodemopbouw overeen met de verwachting, in welke mate is de bodem nog intact, is nader onderzoek nodig en zo ja in welke vorm?)	• Wat zijn de geo(morfo)logische en bodemkundige kenmerken van de ondergrond van het plangebied? • In hoeverre is de oorspronkelijke bodemopbouw intact met het oog op de eventuele aanwezigheid en gaafheid van archeologische vindplaatsen? • Bevinden zich in de ondergrond van het plangebied archeologische indicatoren en zo ja, waaruit bestaan deze? • Geven de resultaten van het veldonderzoek aanleiding tot vervolgstappen in het kader van de planontwikkeling in relatie tot de archeologische monumentenzorg?
14	Onderzoeksstrategie en -methodiek Bij proefsleuvenonderzoek, opgraving en archeologische begeleiding:: verwijzing naar en in overeenstemming met PvE (KNA Protocol 4001)	Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een verkennend booronderzoek, onder certificaat op grond van de BRL SIKB 4000 (4.0, 07-06-2016) en Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 4.0, 07-06-2016), specificatie VS03. Met een edelmanboor (diameter 7 cm) zijn vijf boringen gezet tot maximaal 2,20 meter -mv. De boringen zijn lithologisch conform de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode beschreven.
15	Resultaten veldonderzoek beschrijving, interpretatie en evaluatie	De boringen lieten (resten van) een zwak humeus eerddek zien aan het maaiveld. Het akkerdek is licht gevlekt, waarschijnlijk door menging met dieperliggende dekzandafdekkingen. Onder het akkerdek is een verstoorde laag waargenomen. Mogelijk is deze verstoorde laag ontstaan door de veenontginning. Onder de verstoorde laag is een onverstoord dekzandpakket aangetroffen, de top van het dekzandpakket is echter niet intact aangetroffen in de boringen. Er zijn geen archeologische indicatoren waargenomen.

16	Toetsing archeologisch verwachtingsmodel gerelateerd aan archeologische verwachting bureauonderzoek, beantwoording onderzoeksvragen, bijstellen archeologische verwachting	Op basis van de waargenomen bodemverstoringen kan worden geconcludeerd dat archeologische waarden niet meer <i>in situ</i> worden verwacht. De gespecificeerde archeologische verwachting is daarom bijgesteld naar laag voor alle perioden.
----	--	--

	Literatuur en overige bronnen waaronder ook verwijzing KNA, internetsites etc.	Duidelijk literatuur- en bronnenoverzicht
	Bijlagen waaronder in elk geval: verklarende woordenlijst, geologische tijdschaal, archeologische periode-indeling, (+ bij IVO: boorplan of puttenplan, boorstaten / sporenkaart, vondstenlijsten)	Bijlage 1: Overzicht geologische en archeologische tijdvakken Bijlage 2: Onderzoeksmeldingen Bijlage 3: Vondstmeldingen Bijlage 4: Bewoningsgeschiedenis van Nederland Bijlage 5: AMZ-cyclus Bijlage 6: Boorprofielen

Overzicht aan te brengen tekstcorrecties:

Samenvatting alinea 3: meerdere **maken** bebouwd geweest... = **malen**

Blz. 1; 2.1: aan de hand deze inventarisatie... = aan de hand **van ...**

Blz. 11; regel 2: begin **vorige** eeuw = begin **19^e** eeuw

Blz. 15; regel 2: **het bureauonderzoek**

Figuur 5: Kader van het plangebied in een andere kleur dan rood, nu wel erg onduidelijk